

Historier fra Balle Sogn
2021

Balle kirke.

Jørgen Michaelsen - 2016

Erling Jensen, Skægkærvej 7

Historier fra Balle Sogn

Balle Sogns
Lokalhistoriske Forening

2021

Forord

14. udgivelse af "Historier fra Balle Sogn"

Det er med glæde, at foreningen igen kan udgive et hæfte.

Nogle personer har velvilligt været medvirkende til at lave nogle artikler, som kan læses i dette hæfte. Vi har også fundet udklip af historie hos Silkeborg Arkiv og tidligere udgivne bøger.

Vi har erfaret, at hæftet i stor udstrækning er købt af personer med interesse for lokalhistorie fra Balle sogn. Hæftet er dels brugt som samleobjekt eller som julehilsen til familie og venner.

Vi prøver så vidt muligt at bringe både nyere og gamle historier fra hele sognet, og for at vi kan blive ved med det, har vi brug for, at I læsere også kommer med fortællinger. Hvis I har en god ide til en lokal historie eller en ting med historisk interesse, som Lokalhistorisk Forening kunne arbejde videre med, vil vi være meget taknemlige for en henvendelse.

Kontakt da en fra bestyrelsen, der vil tage en snak om det.

Alle vore medlemmer modtager automatisk et hæfte årligt.

Hvis der er ønske om at købe flere hæfter, kan det ske ved at kontakte et bestyrelsesmedlem, der altid ligger inde med nogle hæfter.

Prisen for et hæfte er 25 kr. Hvis hæftet skal sendes pr. post kommer der porto oveni.

Obs.: Foreningen er meget interesseret i at få lov til at låne – kun låne – billeder eller andre effekter, som viser noget om dagliglivet, personer, huse, gårde eller landskaber, alt hvad du synes, der kan være af interesse for Balle Sogns Lokalhistorie.

Vi håber, at hæftet bliver til glæde for dig og din familie.

Bestyrelsen

Indhold

At vokse op på Vester Kejlstrup Mark side 5

Af Godtfred Appel, Hingeballe, søn af Hans Appel, Hestehavevej 14, Vestre Kejlstrup Mark

Lærer og forfatter Anders Jensen Meldgaard fra Hvinningdal side 11

Fra Silkeborg Arkiv

Spejderlivet på Vester Kejlstrup Mark side 15

Af Godtfred Appel, Hingeballe – som spejder boede vi på Hestehavevej 14

"Mølhovedgaard", Skolevej 9, Lysbro og Lysbro Teglværk side 26

Fra Silkeborg Arkiv

Lærerinde Gudrun Thomassen side 28

Fra Silkeborg Arkiv

Laura Margrethe Bekman fra Balle side 30

Af Kirsten Bekman

Aage Christensen tjente på side 38

St. Ballegaard

Artikel i Kristeligt Dagblad den 26. september 1959 - uddrag

Erhverv i Øster Bording side 41

Fra Silkeborg Arkiv

© 2021 Balle Sogns Lokalhistoriske Forening

Oplysninger fra hæftet, må gerne benyttes med henvisning til kilde.

Billederne i hæftet er fra foreningens arkiv m.fl.

Redaktion: Korrektur:
Else Drejer Jørgen Stadel
Frede Skipper

Layout, dtp og omslag: Frede Skipper

Hæftet koster 25 kr. og kan købes hos bestyrelsens medlemmer:

Else B. Drejer, Frank Jægers Vej 41, 8600 Silkeborg - tlf. 2146 8283

elsebaydrejer@gmail.com

Bodil Skov, Øster Bordingvej 54, 8600 Silkeborg - tlf. 8685 5220

Jørgen Stadel, Siøvej 11, 8370 Hadsten - tlf. 8691 4270 / 2692 4543

jstadel@mail.dk

Villy Larsen, Hvinningdalvej 67, 8600 Silkeborg - tlf. 2176 3971

villy.larsen@fibermail.dk

Jens Bechmann Eriksen, Stærevej 1, 1. th. 8600 Silkeborg

Tlf. 2329 3015

eb.jb@mail.dk

Samt hos:

Silkeborg Arkiv, Hostrupsgade 41 A - tlf. 8722 1924

Forlag: Lokalhistoriske Foreninger i Silkeborg Kommune.

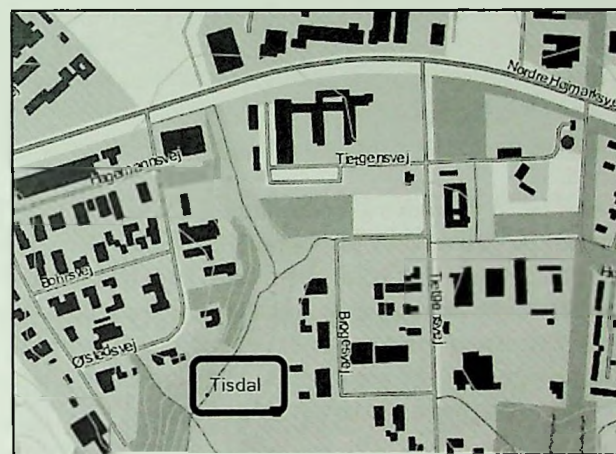
"Historier fra Balle Sogn" er udgivet i samarbejde med Silkeborg Arkiv.

Trykt hos Silkeborg Kommunes Indkøbskontor.

At vokse op på Vester Kejlstrup Mark

Af Godtfred Appel, Hingeballe, søn af Hans Appel, Hestehavevej 14,
Vestre Kejlstrup Mark

Vores tidlige barndom, Hestehavevej 14, var under 2. verdenskrig, og den kom også til at berøre os. Ret hurtigt tog de tyske soldater ophold nede på gården Vester Kejlstrup, og i skoven og lyngbakkerne neden for vores mark havde de øvelsesområde med skyttegrave, nu 60 år efter kan vi stadigvæk se, hvor de har været. Der var også skyttehul for vagten, der stod vagt ved vejen ind til Vester Kejlstrup, og ud for Alderslyst Kirke. Vi var sommetider nede i lyngbakkerne for at finde patroner, mest dem der var afskudt, og vi fandt engang en enkelt øvelsespatron med træprop,

der ikke var skudt af. Ude i Tisdalen kastede de også med håndgranater. Søren Jensens søn Jens, Kejlstrupvej 100, fandt en, der ikke var sprængt, der var dog ikke sprængsats og tændsnor på den. Vi tog også nogle skydeskiver med hjem, nogle skulle forestille englændere, russere eller amerikanere med forskellige hjelmtyper. Far var ikke meget for, at vi tog det med hjem, og vi var også selv bange for, hvad der ville ske, hvis tyskerne fandt ud, vi havde dem.

En formiddag, det var vistnok grundlovsdag, vi havde fri fra skole, var vi en flok drenge, der var Anker Mikkelsen, Hestehavevej 23, Villy Just Pedersen, Nordre Højmarksvej 25, tre år i april, Anton og Peter fra Krogs, Nordre Højmarksvej 27, og så os tre (Poul, Vagn og Godtfred). Vi ville ned for at se, om vi kunne finde patroner. Vi var kommet over den første lyngbakke, da Villy siger, se der er nogen tyskere. Anker siger: "Det passer æ", men så fik vi også øje på dem, vi fik vent om og kom hjemad i en sådan fart, at Peter tabte en træsko. Det var bare om at komme hjem. Der var nogle, der mente, at der var nogen af tyskerne, der sigtede på os. Jeg ved det ikke.

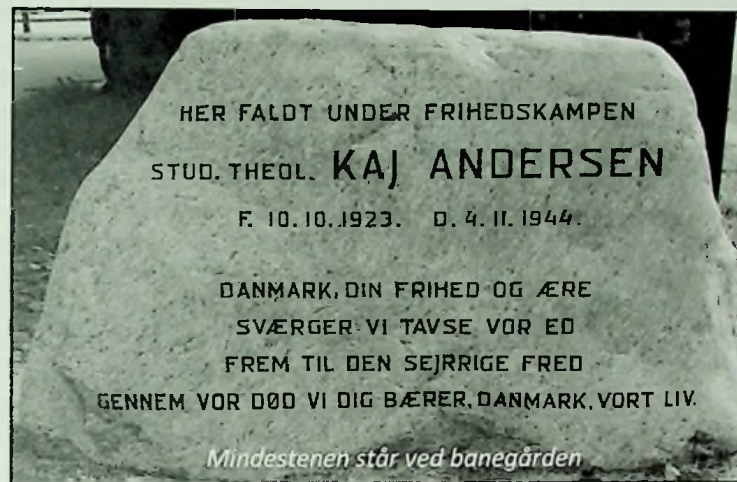
Når der blev blæst luftalarm

Når der kom flyvere fra England, blev der blæst luftalarm, det var uhyggeligt, når det var om natten, så kunne jeg godt drømme, at der kom en tysker ind for at skyde os. Om morgenen kunne vi finde sølvpapir, som flyerne havde kastet ned for at sløre radarerne. En søndag, hvor vi var på vej ned for at bade i Silkeborg Langsø, så vi en masse flyvemaskiner højt oppe. Det var bombefly, der var på vej til Tyskland. Vi så en masse sølvpapir, der dalede ned.

Det var ikke let at få gødning under krigen, så Far hentede gasvand (ammoniakvand) på gasværket i Silkeborg. Engang blev der luftalarm, da vi skulle hjem, så det gik i trav ud af byen. Da vi kom til Alderslyst Mejeri, var der en politibetjent, der sagde, at vi skulle skynde os hjem, vi kunne jo ikke gå i beskyttelsesrum med hestene. Det må have været før, politiet blev taget af tyskerne. Vi sad sommetider overskrævs på ajletønden på en sæk. Vagn lå engang nede på stangen under vognen.

Far havde en kusine, der hed Musse. De hentede æg hos os, hun kom så med Familiejournalen. Musse havde en søn eller plejesøn, der læste til præst, han blev CB (civilbetjent også kaldt føl). Han havde gasmaske og hjelm og en stav, vi fik lov at prøve det. En eftermiddag kom Musse grædende ud til os. Tyskerne har taget Kaj (Andersen), sagde Musse. Senere har vi fået fortalt, at Kaj var frihedskæmper, han og en kammerat var gået ind i et blokhus nede ved Silkeborg Station for at finde ud af, hvornår tog med tysk transport kom forbi, så togene kunne saboteres. Bag en dør stod der en tysk soldat, der skød Kaj. Efter krigen fandt man stedet, hvor

han var gravet ned, det var i haven til Drewsens villa. Der blev sat en mindesten ved stedet, hvor han blev dræbt. Den er senere blevet flyttet til kirkegården.

Far og mor var til sølvbryllup ved Musse, mens der var spærretid, så der skulle tilladelse til at være ude om natten. De boede på Saxogade 7 i Silkeborg.

Sabotage mod Darrs automobilfabrik

Der var også sabotage og schalburgtage. Der er to, som jeg husker bedst. Den ene var da nogle frihedskæmpere sprængte Darrs i luften. Darrs var en fabrik, der lavede dele til biler, og de arbejdede også for tyskerne. Det var sabotører fra en gruppe i Århus, der foretog sprængningen, da de havde fået arbejderne ud. Jeg har siden hørt, at man glemte en mand, der lå under en bil. Han slap dog med livet i behold. Om det er rigtigt, ved jeg ikke, da det er Pauli, Hestehavevej 10, der har fortalt det. Det var lige til middag, da vi var på vej til skole, hvor vi skulle møde et kvarter over tolv, da der kom nogle høje drøn, og lidt efter kunne vi se røg. Dagen efter var mor i Silkeborg, hun ville se, hvor meget der var ødelagt, men fik hurtig vendt om, da de tyske vagter var meget truende. Darrs lå på torvet, hvor føtex ligger i dag.

Schalburgkorpset var et dansk/tysk korps, der foretog gengældelsesaktioner mod danske kulturelle mål. I Silkeborg gik det ud over Håndværkerforeningens bygning på torvet. Det skete om natten også med nogle store eksplosioner. Herluf Sørensen, Hestehavevej 10, hentede mange læs murbrokker dernede, nogle med figurer og takker, vi børn samlede på dem. Der var også flinke tyskere imellem. Engang vi var i cirkus, fik vi slik af dem, og det skete også engang, hvor vi rejste med tog. I slutningen af krigen fik vi udleveret røde kors mærker med vore navne på, som skulle bæres om halsen, hvis vi skulle evakueres. Tyskerne havde deres hovedkvarter ved Silkeborg Bad, så området kunne let blive krigsområde. Beboerne på Vester Kejlstrup Mark havde aftalt, at der skulle blive 2 eller 3 tilbage for at se efter dyrene, den ene var far og så Otto Thomsen Hestehavevej 16. Lærer Knudsen har fortalt (ifølge Anton Krogh), at vi skulle evakueres til Mausing området og Niels Krogh skulle tage Otto Thomsens familie med, Hestehavevej 16. Far begyndte at lave et beskyttelsesrum nede i kanten af vores lille skov, den blev aldrig færdig og vi fik heldigvis aldrig brug for det.

Tyskland kapitulerer

I radioen hørte vi også BBC fra London og hørte hilsner til de danske modtagergrupper, også den 4. maj var der lukket op for radioen og vi hørte, at tyskerne havde kapituleret i Holland, Nordvesttyskland og Danmark. Vi fik fat i de små dannebrogssflag fra juletræsnynten, dem løb vi så ude og svingede med. Nogle dage efter var vi i Silkeborg, der var mange folk i byen. Ved Viborgbroen havde frihedskæmperne sat spærring op, så alle de voksne skulle vise legitimationskort. I siden af vejen, var der en maskingeværpost for at sikre vejen.

I beskyttelsesrummet på torvet var der film, jeg mener, at de voksne så en film, der viste billeder fra en tysk Kz-lejr, som amerikanerne havde taget. For børnene blev der vist en film om en fattig pige, der havde en hund, som hun holdt meget af. Nogle hundefangere fangede den i et net, jeg kan ikke huske, om hunden blev aflivet eller om pigen fandt hunden igen. Det var en måde at fortælle børn om Kz-lejrene.

Englænderne kom også til Silkeborg. Vi havde hørt, at der skulle komme nogen forbi Balle, så vi stod ude ved Viborgvejen og vinkede til dem,

lidt skuffede, for der var ikke ret mange og ingen kampvogne. En ting, der også var forbi, var mørklægningen, allerede den 9. april blev det pålagt, at der skulle mørklægges, dvs. at der om natten skulle være mørklægningsgardiner, så lyset ikke kunne ses udefra, så man fra luften ikke kunne se, hvor byerne og husene var. Til vinduerne i kostalden lavede far nogle rammer med mørklægningspapir, der passede til vinduerne. Til stuehuset var der rullegardiner, det var meget mørkt ude, når der ikke var månelyst, så det var ikke let at finde hjem, når vi havde været henne at lege ved naboerne om aftenen, også cykellygterne skulle afskærmes, så der kun var en smal stribe, hvor lyset kunne skimtes, bagskærmene skulle så males hvide, for bedre at ses.

Rheinländerhunden Anco

Det tog jo lidt tid, før de sidste tyske soldater kunne rejse hjem. En dag kom der nogle tyske soldater hjem til os, de havde en hund med, en Rheinländer sort med hvide aftegn, den var blevet brugt som vagthund. De spurgte, om vi ville have den, for den ville blive aflivet, når de kom til grænsen. Hunden hed Anco, den stod bunden nogle dage, før den blev sluppet løs, men den løb tilbage til tyskerne, så de kom tilbage med den, det var halsbånd og træklinen der lugtede tysk. Far gav dem nogle æg, kartofler og måske også et stykke flæsk. Vi blev glade for Anco. Far lavede et seletøj til ham, så han kunne spændes for en legevogn, og om vinteren for kælken. Vagn hentede os så i skolen med kælken, og så trak Anco os hjem, han ville ikke styres med tømme, så kom der en hund eller kat i vejen var den ikke så let at styre. Anco var god til at springe, den kunne springe over en stivvogn med to hold sæt fjæle, og vi morede os meget med at få den til at springe over forskelligt. Vi havde vel Anco et par år, det var jo en hanhund, så han tog på dame besøg. En dag var han kommet til Bjørnholdt, hvor han ødelagde en ladeport for at komme ind til den udkårne. Chresten Rasmussen på gården skød ham, jeg fældede en tåre, for han var en god hund.

Rationering på mange varer

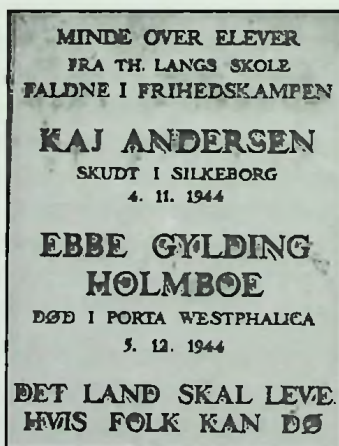
Efter krigen blev der på en auktion solgt ting af tyskernes efterladenskaber, dog ikke våben. Far var også nede at byde på noget, han fik et par store trækasser, den ene brugte han til grutting til grisene, den anden

med låg kom op på stuehusloftet, hvor der kom mange ting i, f. eksempel tøj, som vi havde fået nede ved bådfører Rasmussen, mere om det senere. I den ene trækasse var der en gasmaske og en stålhellem, der var ingen inder helm, så vi lagde noget stof i bunden. Engang fik Anker Mikkelsen, Hestehavevej 23, hjelmen på og så skulle hans søster Margit give ham et hammerslag oven i hovedet. Jeg tror, at Anker havde ondt i hovedet bagefter!

Under og lige efter krigen var der mangel på næsten alt, så der kom rationeringsmærker på mange ting. Da Knud blev født, blev vi efter skoletid sendt hen til sognerådsformanden for at fortælle at vi havde fået en lillebror, så vi kunne få nogle rationeringsmærker til ham.

I de sidste par år af krigen blev det svært at få tøj m.m. Poul og jeg fik en vinter nogle flotte gummistøvler, men allerede den første dag, vi brugte dem, var de revnet i svangen, så vi gik i træsko og så fik vi nogle lange strømper udenpå til at holde sneen ude. Da vi begyndte at gå i skole, skulle vi jo have en skoletaske. Den, vi fik, var lavet af en masse ringe, der var sat sammen. Den gik ret hurtig i stykker, så mor fik fat i nogle melsække, der blev farvet grønne, og så syede hun rygsække af stoffet. De kunne bruges, men regnede det meget gik regnen igennem.

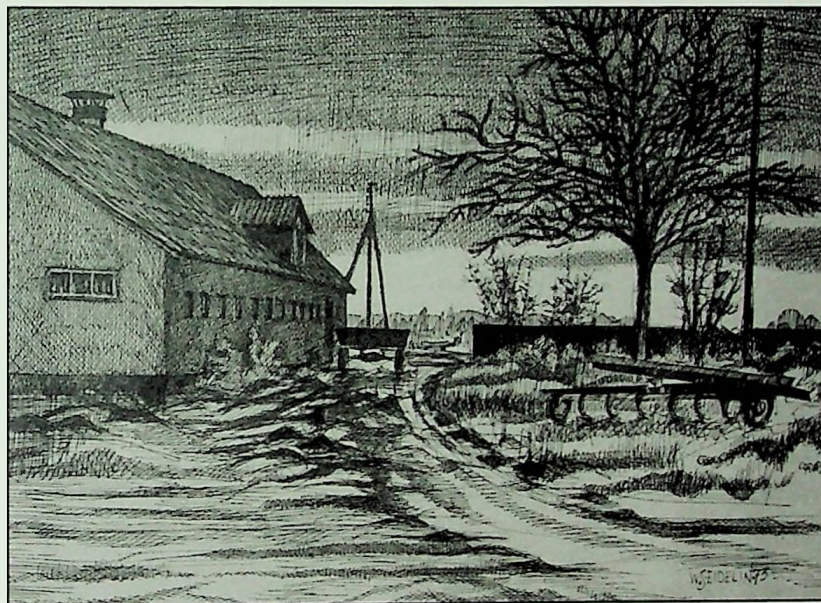
Den 22. august 2006.

Lærer og forfatter Anders Jensen Meldgaard fra Hvinningdal

Fra Silkeborg Arkiv

Lærer Anders Jensen Meldgaard, Bjedstrup er født den 29. januar 1844 i Hvinningdal by. Han døde den 6. december 1893 i Bjedstrup, Dover sogn og er begravet på Dover Kirkegård. Han blev gift den 30. maj 1874 i Dover Kirke med Nielsine Marie Munk, født den 16. oktober 1844 i Ebeltoft. Hun døde den 29. november 1923 i Alken Stationsby.

Hvinningdalsej 93, "Meldgaard". Tegnet af W. Seidelin

I 1880 bor de i Bjedstrup Skole, hvor de også har Nielsine, Maries mor boende, hun er da 73 år gammel. Han er lærer i Emborg 1867 – 1873, og lærer og kirkesanger i Bjedstrup 1873 – 1893.

Som forfatter var Anders Jensen Meldgaard kendt under pseudonymet Sigurd Lind. Han har skrevet flere bøger.

Ved Mossø, en fortælling fra klostertiden. Roman 1882.

Krumstav og Kongespir. Roman 1884.

Pastor Brandt. Roman 1888.

Brydninger eller Ivar og Sigrid. Roman 1891.

Lyngblomster Fortællinger 242 sider. Noveller 1893

Lærer Tage Bundgaard Lassen, Tovstrup, skriver om Anders Jensen Meldgaard:

Her skal fortælles om Anders Jensen Meldgaard, der blandt andet gennem sit forfatterskab under pseudonymet Sigurd Lind, blev en kendt lærer og forfatter på Skanderborg egnen i tiden efter 1864. Min morfar var i familie med Meldgaard, og da Meldgaard ingen børn havde, blev det ordnet således, at min mor, der havde seks søskende, fik sit hjem hos Meldgaard i Bjedstrup skole fra sit tiende år.

Min mor har fortalt mig en del om Meldgaard, andre meddelelser om ham har jeg fået gennem hans bøger og gennem gamle avisudklip, som min mor havde opbevaret, og på grundlag af dette stof skal her gives en skildring af Meldgaards liv og virke i folkeskolens tjeneste, og af hans forfatterskab – en skildring, der tillige skulle fortælle om den alsidige gerning, lærerne optog i og uden for skolen i tiden efter 1864.

Anders Jensen Meldgaard blev født i landsbyen Hvinningdal 5-6 km. vest for Silkeborg. Hans forældre var gårdmand Jens Pedersen (Meldgaard) og Kirsten Andersdatter. Anders kom tidligt til at tage del i gårdens arbejde. Som dreng drev han fårene ud på heden, og han blev snart fortrolig med den særegne natur, der rådede her. I timevis kunne han ligge i lyngen og lytte til vindens susen over lyngtæppet, til lærkens glade triller og til hjejlsens klagende skrig.

Han glædede sig over hver fuglerede, han fandt i sit kongerige, og græd bitre tårer, når han fandt en rede plyndret af hedens rovdyr. Hugormen var hans arge fjende, den lærte han tidligt at være sig for, men blev dog alligevel en dag mærket af dens gifttænder og lå i flere timer lammet i det ene ben, før gårdens karl fandt ham og fik ham båret hjem. Blev tiden ham for lang ude på heden, læste han Ingemanns romaner, der op-

tog ham i allerhøjeste grad, og når han var færdig med en af bøgerne, genoplevede han i leg alle de store historiske begivenheder, Ingemann så levende havde skildret.

Ville være skolelærer

Efter sin konfirmation kom han til at arbejde på et teglværk, og han blev nu efterhånden klar over, at han ikke i fremtiden havde lyst til at blive ved landbruget, og han satte sig det mål, at han ville være skolelærer. Sognets lærer, til hvem han betroede sig, talte hans sag for faderen, og han gik efter lange overvejelser med til at lade sønnen komme til bogen.

I 1863 blev Meldgaard så optaget på Blågaard seminarium 19 år gammel. Seminarielivet omtaler han ikke, så det har sikkert ikke gjort særligt indtryk på ham. Derimod forstår man af flere af hans skildringer, at han har været stærkt grebet af Grundtvigs forkyndelse i Vartov, ligesom den sørgelige udgang af krigen 1864 gjorde et uudslettelig indtryk på ham, og allerede nu modnedes den tanke i hans sind, at han, ville være med i arbejdet på at gøre Danmark til et lykkeligt land.

Blev ansat som lærer i Emborg ved Mossø

I 1867 tog Meldgaard lærereksamen, og samme år fik han ansættelse som lærer i landsbyen Emborg ved Mossø. I seks år virkede han i denne smukke og minderige egn, som munkene i gamle dage havde fundet så ideel for bebyggelse, at de havde opført ikke mindre end tre klostre omkring den store sø, og som de holdt så meget af, at de kaldte stedet, hvorpå Øm kloster blev bygget, for *cara insula – Den kære ø*.

I denne lille hyggelige by, der lå omkring de sparsomme klosterruiner, omgivet af sø og å, begyndte Meldgaard altså sin gerning, som han gik ind til med stor begejstring og interesse. Der var ellers nok, som kunne slå modet ned hos en ung lærer, der var opfyldt af stolte drømme om alt det, der skulle opnås. Skolebygningen var en elendig faldefærdig rønne. Gulvet i skolestuen bestod af utilhuggede kampesten, hvorover der om vinteren var et skrækeligt søle. Skolebordene var nedrammede pæle med uhøvede brædder til bordplader. Undervisningsmateriel var der så godt som intet af, børnene var fulde af unoder og forældrene var meget lidt interesseret i skolearbejdet.

Først da stormen en efterårsdag væltede en af skolens vægge, blev der opført en ny og bedre indrettet skolebygning. Efterhånden lykkedes det Meldgaard at vinde børnenes hengivenhed og give dem lyst til skolearbejdet, og da han også tog fat på det folkelige oplysningsarbejde ved at oprette sangforening, skytteforening, læseforening og aftenskole, fik han også efter en del modstand tag i både unge og ældre i sognet.

Det fortælles, at hans ivrigste modstandere var nogle gårdmænd i Ry. En aften, da han holdt sangøvelse i Ry, havde de lejet nogle slagsbrødre til at forstyrre sangen ved at lave spektakel, og da Meldgaard skulle hjem til Emborg, var det meningen, at de skulle følge ham og give ham nogle klø. Men flere af Meldgaards venner blev enige om at følge ham hjem, så slagsbrødrene måtte opgive at få fat i ham. Efter at den første modstand var brudt, fik Meldgaard imidlertid lov til at arbejde i ro, og hans gerning fik den største betydning for sognets beboere.

I 1873 blev Meldgaard kaldet til embedet som lærer ved Bjedstrup skole og kirkesanger ved Dover Kirke. Her foresatte han sin lærergerning i samme spor.

Anders Jensen Meldgaard "Sigurd Lind" - A.J. Meldgaards hustru. Marie Meldgaard

Spejderlivet på Vester Kejlstrup Mark

Af Godtfred Appel, Hingeballe – som spejder boede vi på Hestehavevej 14

I foråret 1947 startede KFUM spejderne i Alderslyst. I første omgang fik vi ikke lov til at komme med. Min lillebror Vagn Appel var ikke gammel nok, så vi måtte vente.

I foråret 1949 fik vi endelig lov. Det første Ulvemøde var i Alderslyst Missionshus, Lundsgade 17 (foto). Ejner Bojesen blev vores første flokfører. Den første aften skulle vi lave et æble i ler, det skulle så tørre og males næste gang. Nogle af møderne foregik på snedkermester Storegaard Jensens loft over værkstedet på Guldbergsgade. Storegaard Jensen var Bojesens svigerfar.

Vores første sommerlejr var i Långawten (foto), der ligger ved Alling Sø mellem Hinge og Grønbæk. Der var ulve fra Alderslyst, Silkeborg og Ulstrup. Vi havde en god lejr, og havde hver fået en krone til at købe slik for. Vi var med bus derud, og på vejen hjem ville vi gerne af ved Ansvej, men vi skulle med helt om til KFUM i Nygade, så vejen hjem blev noget lang på gåben med bagagen. Paulis søster Anna Marie, Hestehavevej 10, kom med en cykel, så hjalp det lidt på det.

Vi aflagde spejderprøve

Januar 1950 rykkede vi, Pauli Bjerg, *min tvillingbror Poul* og jeg op i troppen. De første par måneder var alle, der rykkede op i en stor patrulje ulve, indtil vi tog spejderprøven. Nogle gange var møderne hos Erik og Svend Sjørsløv på Sølystvej. Efter spejderprøven blev vi opdelt i to patruljer. En i Alderslyst og en i Balle. Ballepatruljen bestod i første omgang af Gunnar og Ole Balle, Viborgvej 77 og *os tre, Poul, Vagn og jeg* fra Vester Kejlstrup. Kort tid efter kom Jørn Lundgård med.

Der var Korpslejr i Fredericia det år, og vi var med. De fire, der var med fra Balle, cyklede derned. På vejen til Fredericia overnattede vi i Lindved (Bostrup) nord for Vejle, hos Mathias Nielsen. Far havde været fodermester der, og næste dag fortsatte vi til lejrpladsen, der lå på militærets

øvelsesplads udenfor byen, *Poul* og jeg har senere været der som soldat. I løbet af eftermiddagen fik vi lavet lejrplads. Vi kunne godt se, at vi var nogle af de yngste, og ikke så øvede i at lave lejrarbejde.

Det var en stor lejr, så vidt jeg husker, var der over 7.000 deltagere. Der var også deltagere fra udlandet. Lejrens mascot var en spejder, der hed Fredericia. Jeg blev desværre syg med en kraftig halsbetændelse og kom på infirmeriet. Det var efter en dag i Fredericia by, hvor vi sluttede på stadion med forskellig opvisning, og det var en kølig aften. Jeg var på infirmeriet resten af lejren. De andre var på en stor natøvelse, Klodernes kamp, det gik vist ikke alt for godt. En nat blev der et kraftigt tordenvejr, i løbet af en time kom der 100 mm regn og teltene, der stod i lavningerne, blev fyldt med vand, vores divisionschef, sæbehandler Knudsen, der havde en sæbehandel i Søndergade i Silkeborg, lå i en agerrende, der blev fyldt med vand, så han blev rigtig våd.

Efter lejrens afslutning cyklede vi hjem over Jelling, for at se runestene og Jelling Højene, vi kørte hjem i en strækning uden overnatning.

Patruljemøderne blev holdt på skift hos de forskellige, hvor vi øvede os med knob, signalering, kort og kompas m.m. I 1951 var sommerlejren en cykle- og strand-lejr. Det var Kreds Mikkelsen, der stod for lejren. Turen gik til Sønderjylland med overnatning på et par gårde. I skoven ved Sandbjerg Gods, lige ned til Alssund, slog vi lejr, og de følgende dage var vi på Dybbøl Banke, Sønderborg Slot, Broager Kirke, grænsen ved Kruså m.m.

Poul og jeg var ikke med på turen hjem, vi besøgte farbror Kristian, der var bestyrer på en gård på Als. Vi var der et par dage, der var en stor dam, hvor vi sejlede i et stort udhulet dejtrug af træ, den gik desværre i stykker. Der var også en stor mølle, hvor det meste af vingerne manglede. Kristian fortalte, at den var så høj, at man kunne se, når toget kørte fra København, det troede vi jo ikke på, men det var rigtig nok, vi skulle bare have en køreplan med derop. Vi tog så færgen til Fåborg og cyklede ud til morbror Kristian på Stägergård i nærheden af Dyreborg. Kristian havde en motorbåd og vi var på en lang sejltur med ham. Vi cyklede hjem på en dag, en rigtig god sommerferie.

Vranumhytten ved Hald Sø

Patruljeførerkursus ved Hald Sø

Den 22. marts 1952 var *Poul* og jeg på patruljeførerkursus i Vranum Hytten (foto) ved Hald Sø. Far var ved at så byg, så det var tidligt forår, over middag begyndte det at sne, og da vi skulle afsted, sneede det ret kraftigt, vi blev alligevel enige om at tage af sted. Ejner Bojesen havde fortalt os, hvor lejren lå, men vi kørte forbi, vejskiltet var dækket af sne, og vi endte ved en skovridderbolig, hvor vi spurgte om vej. Vi var kommet alt for langt og skulle tilbage. Vi var næsten kommet til vejen, hvor vi skulle dreje fra til hytten, da skovridderen kom for at se, om vi havde fundet stedet. Klokkeren var over ni om aftenen, før vi nåede frem, meget trætte. Ugen efter blev vi konfirmeret, og jeg kom ud at tjene hos Johannes Balle, Viborgvej 77, Balle Nørremark.

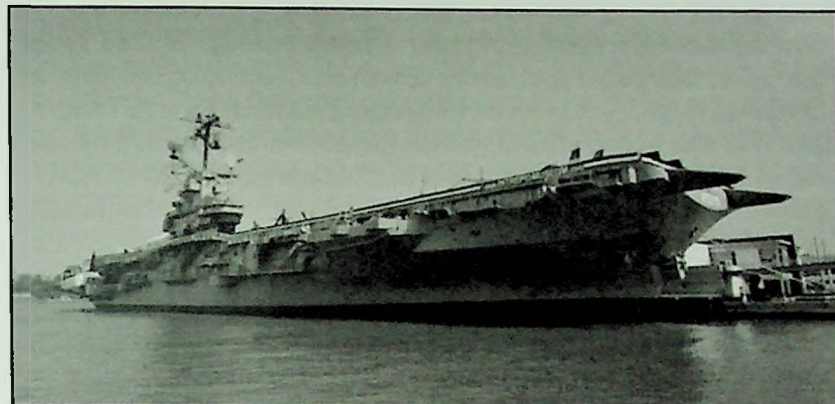
Der var efterhånden så mange spejdere i Balle, at vi blev delt i 2 patruljer, *Poul* blev patruljefører for **Egerne**, og jeg fik **Ilderne**. I troppen var Flemming Ørntoft tropsfører og Danilo og Weinrich assistenter. Jeg tror, at det var i Pinsen 1952, at vi var på stabspatroljelejr i nærheden af Skanderborg i Daniel Bones fodspor. Vi skulle forfatte en hyldestsang, jeg kan huske sangen på melodien "I alle de riger og lande":

O Daniel Bone vi dig hylder
Vi alle dig for os ser
Vi alle en tak dig skylder
Du ældgamle pioner
For du lærte mænd i verden
Hvad vi andre glemmer så tit
Hvordan man i hele sin færden
Skal leve i livet frit.

Efter at teltene var rejst, var den første opgave at bygge en prærievogn af 2 cykler, rafter og reb. Prærievognen skulle trækkes med rundt på natløbet og et løb om dagen. Der var også andre opgaver, som brobygning i miniformat og madlavning. Jeg kan ikke huske vores placering; men det var en rigtig spændende lejr. Da vi skulle hjem, var det blevet stormvejr, og vi havde modvind det meste af vejen, så det blev en meget hård cykeltur de 30 km hjem.

Sommerlejr ved Moesgård Museum

I 1952 var sommerlejren ved Moesgård (foto), nu Moesgård Museum. Vi cyklede derud med en lille pause i Åbyhøj, hvor Flemming Ørntofts far var præst. Her fik vi en forfriskning, før vi drog videre. Det var en ældre baronesse, der ejede Moesgård, jeg mener, at køerne stadigvæk blev malket med hånd af nogle malkepiger. Vi kunne hente alt det mælk, vi kunne bruge. Lejrens forløb: badning, madlavning, fodbold, olympiade og tur til Århus. Hike Constantinsborg med opgaver undervejs, hvor vi overnattede i bivouak. Det tog tid at falde i søvn, for der var så mange myg. Vagn Appel var den, der først faldt i søvn, selvom han havde så mange myggestik, og var hævet i ansigtet af stikkene. Det var kun de første dage, at Flemming Ørntoft var med på lejren. Om natten kom han ud til os, for at fortælle os, at vi næste dag kunne komme ud at se et amerikansk hangarskib, der lå for anker udenfor havnen. Forhistorien var, at den dag, der var Århusbesøg, var der en af de øverstbefalende ude fra hangarskibet, der spurgte om vej. Han spurgte så, om vi kunne tænke os at se skibet. Nu stod det i

Hangarskibet Intrepid

avisen, at de uniformerede korps i Århus kunne komme ud at se skibet næste dag kl. 14.00 fra havnens yderste pier. Vi stod tidligt op, for vi havde 20 km at gå hjem til lejren. Vi kom hjem, og det blev besluttet, at vi skulle ud på hangarskibet. Den anden patrulje nåede også hjem, de nåede ikke at komme ud til Constantinsborg, de havde overnattet på et gartneri.

Der var mange spejdere på havnen. To bugserbåde sørgede for, at vi kom ud til hangarskibet. Det var kæmpestort. Vi kunne tage flyelevatoren op på dækket. Skibet var et skoleskib for kadetter og havde kun en flyvemaskine ombord. På dansk hed skibet "Den uovervindelige" (foto) (det handler formentligt om det amerikanske hangarskib Intrepid – som rettelig må oversættes til "Den uforfærdede" - og nu fungerer som museumsskib i New York*), det havde været med i Stillehavet mod japanerne og var blevet ramt af en japansk selvmordspilot. Jeg tog en af trapperne ned, og var ved at fare vild på et af dækkene. Det var en rigtig spændende oplevelse, det var jo kun syv år siden 2. Verdenskrig sluttede. Da vi skulle tilbage, skulle vi mødes ved trappen, hvor bugserbådene lå, og da jeg kom på et forkert dæk, tog det nogen tid at finde stedet. En rigtig spændende lejr.

Det var også året, hvor der var løb for drengespejderne i Silkeborg. Vi var ikke så mange, så vi slog os sammen med Egerne. Vi startede fra KFUM og første opgave var et postkort fra friluftsteateret i Indelukket med et kryds, hvor vi kunne finde næste opgave under en af bænkene. Næste

post var ved Østre Badeanstalt, hvor vi havde redningsrebskast. Vi var lige startet mod næste post, da der kom en politibetjent, som fortalte, at der var en fange, der var flygtet fra fængslet, hans navn var Carl Lorentzen, vi så også et foto af manden. Han var set i området, og nu ville politiet gerne have os til at hjælpe med at eftersøge ham ved at gå i kæde gennem en del af Vesterskoven. Med 2-3 meters afstand gik vi så gennem skoven. Vi kom ud af skoven i nærheden af Funderholme uden at se noget til Carl Lorentzen. Det viste sig senere, at det var et led i øvelsen, men vi troede, at det var rigtigt. Efter at vi havde spist vores medbragte mad fortsatte løbet og da vinderen skulle kåres, viste det sig, at vores fælles patrulje havde vundet.

Alderslystspejderne havde en hytte på Nybovej 8. Grunden ejedes af IM i Alderslyst. Oprindeligt var hytten omklædningsrum for KFUM-idræt, der havde et område ved Langelinie. Et år var der sat kartofler i stykket for at rense jorden. Spejderne kunne overtage hytten ved at samle kartofler. I 1953-54 blev der bygget et nyt træhus, med et tropslokale, et patruljelokale og et rum til opbevaring af lejrmaterialer. Det var Anders Pedersen, der stod for byggearbejdet, der for det meste var frivilligt arbejde, og den gamle bjælkehytte blev herefter benyttet til patruljelokale.

Sommerlejr i Hvide Sande 1953

Sommerlejren 1953 var ved Hvide Sande ved Bjørneborgen. Turen derud, som sædvanligt på cykel. Til at begynde med slog vi teltene op på en mark lige ned til Ringkøbing Fjord, senere flyttede vi op i en klitgryde for at komme mere i læ. Ude ved Vesterhavet fandt vi nogle stolper til at holde teltene på plads, pløkkene kunne slet ikke holde i sandet.

Maden blev lavet på primus, det var ikke let, de ville sode og stoppe til, så vi var nødt til at rykke ind i et telt for at lave maden. Tropsfører var Søren Mikkelsen, en bror til "Kreds Mikkel", Anders Pedersen var også med. I et af sommerhusene boede der et ældre ægtepar, som vi kom til at kende ret godt, de var med til lejrball og var også med i et smuglerløb. Da vi skulle hjem, kom vi med en fiskerkutter fra Hvide Sande til Ringkøbing. I Videbæk var vi en tur omkring friluftsbadet, før vi kom hjem – endnu en god sommerlejr.

Spejdermæssigt gik det godt, der var landspatruljekonkurrence om vinteren og foråret 1954. Emnet var togtet til Vinland. Jarlen Gunulv lod budstikken gå, at vi skulle gøre os rede til togtet, og der var mange opgaver, der skulle løses, inden vi kom til mødestedet. Vi lærte runealfabetet, vi skulle bygge et vikingeskib ca. ½ meter langt, vi skulle beskrive og fortælle om et voldsted, og ved tropsmøderne var der også opgaver. I radioens børneprogram en eftermiddag var der et kodeord, vi skulle have, kodeordet var Asger, for at løse en kode, der stod i Kristeligt Dagblad.

Mødestedet for Midtjyske Division var ved Långawten. Vi skulle indrette lejrplads, og vore vikingeskibe skulle afprøves. Om aftenen var der natløb, som vi ikke klarede alt for godt. Om søndagen kom de patruljer, der ikke var med i landspatruljekonkurrencen, og der var så også kamp om divisionens æresstander. Søndagens opgaver var: Fremstil en drage, ikke for at prale, men vores drage var den, der fløj bedst. Vi skulle også fortælle, hvor meget nogle sten vejede, og madlavning var også med. Vagn Appel stod for maden, og vi fik 37 point af 40 mulige, det gik bare godt den dag. Efter lejrpladsen var ryddet og godkendt, fik vi så resultaterne, først for landspatrulje konkurrencen, der var fire hold, der gik videre til anden del. Vi, Ilderne, blev nr. 2 og gik derfor videre til anden del.

Derefter skulle vinderen af æresstanderen findes. Det var meget spændende, vi blev nr. 4 og vi var stadig med. Til sidst var der kun Messing Jens og os tilbage. Nr. 2 er Messing Jens fra Kjellerup. Messing Jens faldt helt sammen, de havde regnet med at vinde. Men vinder blev **Ilderne** fra Alderslyst. Vi vandt, fordi det meste bare gik helt i top, for Messing Jens var nok de bedste, det beviste de i anden del. Inden vi skulle til 2. del skulle vi fremstille teltstænger, som vikingerne brugte. Det vil sige 2 stænger i kryds over midten af teltet, og en stang på hele teltets længde, der skulle være i krydset, teltet skulle så fastgøres i stangen i stedet for teltstænger. Vi skulle også fremstille en runesten med patruljens navn, der skulle stilles op ved vores mål og helst helt til Vinland. Vi havde også fået en budstikke, hvor der stod, at vi skulle mødes på Island dvs. ved blokhuset ved Hald Sø. Fjerde søndag efter Kristi sejr, alt før timeslaget otte lyder højt om fjord og land. Vi måtte gerne komme aftenen før, hvor vi fik rejst teltet. Søndag formiddag var der forskellige opgaver vi skulle nå, og over middag var der opgaveløb, der var 20 min. til opgaven, og så

skulle vi også nå til næste post. Vi løb fejl af en post og en anden gik ikke for godt, så vi endte på næstsidsste pladsen.

Sommerlejren 1954 var ved Fuglsø på Mols. Vi cyklede til Århus og sejlede til Knebel på Mols. Som leder var Preben og Jørgen Hansen - begge lærerstuderende. Jørgen var fra Thy og god til at lave mad og god til botanik. Jeg kom lidt sammen med ham, da fællesklubben blev startet på KFUM&K i Silkeborg. Preben og jeg lavede senere et patruljeløb for alle spejdere og FDF. Preben havde et værelse hos Kreds Mikkelsen. Mens vi var på lejren, kom Kreds Mikkelsen på besøg, han havde været ude at se til nogle norske spejdere, der lå i lejr i nærheden af Agri, og han syntes, at vi skulle tage ud at besøge dem. Vi tog derud og var sammen med dem en eftermiddag, der blev spillet fodbold m.m., før vi først på aftenen gik tilbage til vores lejr.

En nat blev vore teltplokker rykket op, det var nogle spejdere, der lå i lejr ved Molskroen, som havde gjort det. Der blev snakket meget om, at det skulle hævnnes, men det blev aldrig til noget, ham der skulle vække os, sov over.

Kongefamilien til regatta fest i Silkeborg

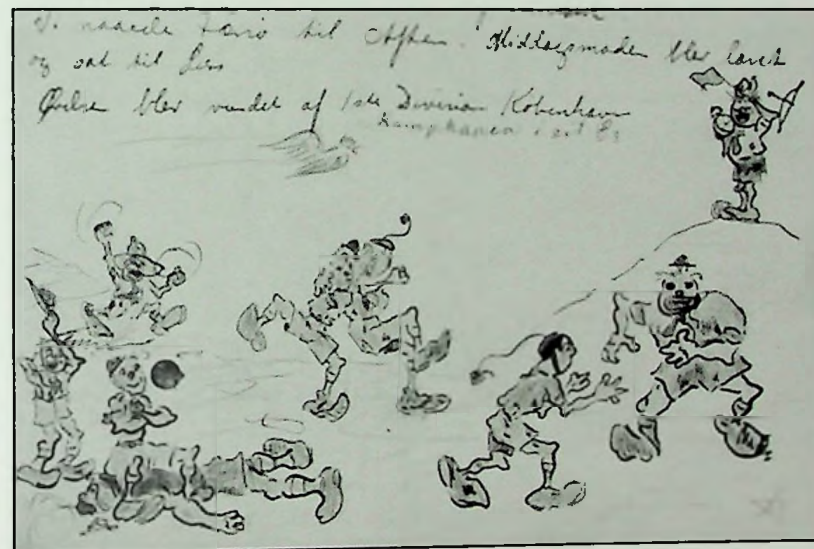
Det år var der regatta fest i Silkeborg. Kongefamilien med prinsesse Margrethe ville komme. Vagn og jeg fik at vide, at vi skulle være fanevagt, der var mange foreninger, der stillede med faner, så det var et flot syn. Da kongefamilien kom, blev de budt velkommen og kongefamilien gav håndtryk til de forskellige ledere. Fra spejderne var det Ejner Bojesen, der fik håndtrykket. Folk stod som sild i en tønne, men da bådene var afsejlet, havde vi hele modtagelsespladsen til rådighed, indtil bådene kom tilbage, det var næsten første parket for at se fyrværkeriet.

Det efterår fik vi nye ledere i troppen, Asger Olesen blev tropsfører og Leif Allentoft blev assistent. I flokken kom Verner Kusk, og jeg mener, at Anders Pedersen også var med i flokken. Gruppetfører blev Svend Otkjær, som havde en farvehandel på hjørnet af Borgergade og Sølystvej, det blev en rigtig god lederkreds og stabspatruljen fungerede vældig godt. Senere, da jeg blev tropsassistent, kom jeg med i bibelkredsen, og havde nogle gode møder der.

November 1954 tog jeg plads hos Hans Bach, Sindingvej 19 Skæggær. Jeg fortsatte med spejderne, men kom også i KFUM i Serup.

Året 1955 var tiåret for Danmarks befrielse, den blev mindet med en samling på torvet i Silkeborg med taler, sange m.m. der var mange til stede. I 1955 var der korpselejr på Bornholm. Jeg var ikke med. Der var blevet oprettet et spejderorkester i Silkeborg, Vagn og Villy Just Pedersen, Ndr. Højmarksvej 25 var med i det. De tog på korpselejr nogle dage før resten af troppen, da orkesteret skulle træne sammen.

Divisionsstævnet i 1955 var en slags tæveøvelse. Vi blev delt i 4 hold. Alderslyst kom i samme gruppe som Voel og Levring. Øvelsen foregik i omegnen af Frederiksdal, hvor vi slog lejr ved en gård. Vi skulle fremstille en fane, som vi skulle forsvare, finde et navn og råb til gruppen. Vi kaldte os for "Valukkerne", v for Voel, a for Alderslyst og l for Levring. Råb:

"Valukker, Valukker det er os, kom kun an, hvis I vil slås"! Om natten var der natløb. Vi fik bånd/liv om armen.

Nogle skulle blive hjemme for at forsvare fanen, andre skulle ud for at

finde de andres faner og tage liv. På et tidspunkt senere på aftenen, skulle vi møde Vandguden, og vi skulle have ild med til ham. Vi mødte et af de andre hold og fik taget nogle liv og mistede også nogle. Næste formiddag blev vi sendt ud for at tage liv. Vi var tre patruljer, der slog os sammen, og vi fik taget en del liv. Ude i Frederiksdal Mose var der et af de andre hold, der havde hovedkvarter. Vi gik imod dem og fik en del bånd. Jeg var efter en, der ikke ville aflevere sit bånd, han gik baglæns i en af tørvegravene, han fik ikke lov at komme op, før han havde afleveret båndet. Det var en rigtig god weekend. Vi sluttede med at spise hvidkålssuppe i Frederiksdal Forsamlingshus.

Der var efterhånden rigtig mange fra Balle, der var spejdere i Alderslyst. De fleste af dem, der gik i Balle Kirkeby Skole, var enten spejder eller ulveunge. Indenfor troppen havde vi i løbet af vinteren og foråret en patruljekonkurrence. Vi skulle blandt andet komme med forslag til et tropsnavn og navnet blev Hjejletroppen efter hjuldampere Hjejlen. Denne konkurrence vandt vi ikke, men det gjorde Panterne fra Alderslyst. Jeg stoppede med at være patruljefører og Anton Krogh, Ndr. Højmarksvej 27 tog over, jeg blev tropsassistent og fortsatte med det, til jeg kom ind som soldat.

På lederweekend kursus ved Kolding

Først på året 1956 var jeg med på en lederweekend på Houens Odde Spejdecener, Kolding. Turen var for ledere fra KFUM og KFUK-spejderne i Silkeborg. Vi var med bus derned. Det var en rigtig rystesammentur med mange indslag. Kolding Fjord var frosset til, så vi gik en lang tur på fjorden. Om natten var der nogle, der gik helt til Kolding. Om søndagen var der et lille løb med små opgaver. Efter en rigtig god tur var vi tilbage i Silkeborg først på aftenen.

Sommerlejren i 1956 var på Als Odde ved udmundingen af Mariager Fjord. Vi i staben havde en familietur for at se, hvor vi skulle have lejrpladsen. Det blev et skovbevokset område med nogle store lysninger og en meget sandet vej eller brandbælte ind til lejrpladsen.

Jeg fik ansvaret for turen til Hadsund, hvor Asger Olesen, Leif Allentoft og Anders Pedersen sluttede sig til os. De havde taget toget til Hadsund, de havde været på arbejde. Vi fortsatte til lejrpladsen, hvor vi fik rejst

teltene. Der var ikke langt til stranden, der var meget lavvandet. Vi kunne fange skrubber ved at træde på dem.

Der var hike med overnatning i bivouak og med opgaver undervejs. En god sommerlejr uden problemer og uden uheld.

November 1956 fik jeg plads i Serup hos Hans Bachs moster og onkel Peter Vestergaard, der var blevet opereret for kræft. Jeg skulle passe gården under Peters sygdom. Jeg fortsatte som spejder, men på nedsat kraft. Vi havde en tropstur til Långawten, også en dag med at tage bånd/liv.

Den 2. maj 1957 skulle jeg møde som soldat i Fredericia til en helt anden tilværelse.

Fotos fra Arkiv.dk, Intrepid Sea, Air & Space Museum og Silkeborg Spejdermuseum.

Fra lederweekend på Houens Odde Spejdecener, Kolding.

"Mølhovedgaard", Skolevej 9, Lysbro og Lysbro Teglværk

Fra Silkeborg Arkiv

Niels Christian Lund, (1850-1943), gift med Johanne Christensen (1851-1937). De får en datter Sofie Katrine Lund (1880-), gift 1910 i Balle kirke med Knud Nielsen (1878-).

Niels Christian Lund købte et mindre teglværk i Lysbro, som han drev sammen med den senere direktør ved de forenede teglværker i Lysbro, Jens Pedersen. Niels Christian Lund anlagde imidlertid et nyt og større teglværk, Lysbro Teglværk (2), Lysbrogade 4, som han afhændede i 1880-erne på grund af dårlige tider for byggeriet.

Niels Christian Lund drev nu "Mølhovedgaard", Lysbro. I 1910 bestyrede han Gludbjerg Vindmølle, Balle Huse, opført 1885 for sin bror Vilhelm Lund. Gludbjerg Vindmølle standsede driften i 1925, hvorefter den blev nedrevet.

Niels Christian Lund havde sin far "Gamle Lund" boende hos sig på hans ældre dage. Han døde 1906. Han gik som snedker og fremstillede forskelligt i møbler m.v.

Midtjyllands Avis den 13. oktober 1943.

Dødsfald.

I går døde rentier Niels Lund, Lysbro, i den høje alder af næsten 94 år uden nogen forudgående sygdom, rask og åndsfrisk var han lige til det sidste.

Det er et ikke helt almindelig levnes forløb, der hermed er afsluttet. Niels Lund blev født 1850 på Gl. Kjærsgaard, hvor han henlevede sine første barndomsår, indtil forældrene købte Lysbro Vandmølle, der lå, hvor Lysbro Fabrikker nu ligger. På vandmøllen lavede man gryn, og Niels Lund måtte sammen med forældre og søskende stå på torvet i Silkeborg, hvor grynene i afmålte lærredsposer solgtes til by- og landboerne.

Tyve år gammel rejste Niels Lund til Amerika. Han foretog den lange rejse med sejlskib. Det var en lang og besværlig rejse, og afdøde fortalte ofte om de strabadser, de rejsende var udsat for. Opholdet i Amerika blev ikke af lang varighed, kun fire år. Afdøde arbejdede bl.a. som fyrbøder ved banerne. Urolige forhold, bl.a. nogle indianeroprør på det sted, hvor han

opholdt sig, bevirkede at han fandt situationen usikker og rejste hjem igen.

Nogen tid efter overtog han et teglværk i Lysbro og drev det sammen med nuværende direktør Jens Pedersen ved De forenede Teglværker. Senere flyttede teglværket, og et nyt og større grundlagdes af Niels Lund på det sted, hvor Lysbro Teglværk (nr. 2) ligger.

I en lang årrække leverede teglværket sten til en mængde af Silkeborgs bygninger, det er dem, der hører til byens ældste. I firserne kom der vanskelige tider for byggeriet, og Niels Lund afhændede sit teglværk og drev derefter i nogle år "Mølhovedgaard".

Fra 1910 til efter verdenskrigen ejede han Gludbjerg mølle ved Ballevejen. Møllen er for længst nedrevet.

I de sidste ca. 25 år har afdøde boet i Lysbro som rentier, i hans sidste år trofast plejet af en kvindelig slægtning, Thora Højriis. Atlanterhavsflyveren Højriis er hendes fætter.

Niels Lund har altså levet et bevæget og virksomt liv, levet næsten i et århundrede og set forholdene i landet ændres på snart sagt alle områder. Han har været usædvanlig rask og rørig hele livet igennem. Til helt op i den høje alder har han været et virksomt medlem af sejlklubben og har foretaget mangfoldige sejlture i sin båd "Bessy" fra Lysbro til Himmelbjergget, mange kapsejladser har han deltaget i, og som 72-årig gjorde han det kunststykke at løbe på skøjter over Langsøen ind til byen. På en af disse ture gik det også galt, han faldt og brækkede hoften, siden den tid har han hinket lidt på benet, men har trods dette kunne færders ude og ofte spadseret ind til byen på besøg.

Niels Lund har udført en tro livsgerning, var altid en fin, kultiveret personlighed, afholdt af alle, og han efterlader sig kun venner. Hans hustru døde for nogle år siden. Hun var af den kendte Rydahlslæggt fra Funder og var gennem hele livet hans trofaste ledsager og støtte.

Børnene er vistnok alle døde i Amerika med undtagelse af en datter, der er gift med en kendt sjællandsk sagfører, Knud Nielsen, i Faxe. Datteren var til stede ved sin gamle fars dødsleje.

Mange af beboerne på Silkeborgengen, hvor Niels Lund havde næsten hele sit lange virke, vil ved budskabet om hans død mindes ham som en dansk hædersmand, en personlighed af mere end almindeligt format.

Lærerinde Gudrun Thomassen

Fra Silkeborg Arkiv

Gudrun Marie Thomassen, født Andersen den 11. december 1917 i Store Karleby, Hyllinge sogn på Sjælland - døde den 19. december 2003 på Uglesøvej 6, Virklund. Begravet på Balle kirkegård.

Fra den 1. november 1953 lærer ved Hvinningdal Skole. Ved skolens ophør i 1964 blev hun ansat ved den nye centralskole i Skægkær. Hun måtte holde med sin lærergerning i 1969 på grund af øjenproblemer.

Lærerinde ved Nordre Skole, Alderslyst 1946 - 1953

Lærerinde ved Hvinningdal Skole fra den 1. november 1953 - 1964

Lærerinde ved Skægkær Skole 1964 - 1969

Gudrun Thomassen blev gift den 28. december 1945 i Tulstrup Kirke med lærer Anders Thomassen, født den 18. marts 1921- døde den 20. november 1966 i Hvinningdal, Balle sogn. Begravet på Balle Kirkegård.

Børn:

Bo Thomassen født den 19. januar 1950

Lars Thomassen født den 21. november 1952 Alderslyst

De boede Skolegade 30, Silkeborg, men inden 1952 er de flyttet til Nylandsvej 108, Alderslyst hvor Anders P. Thomassen var lærer på Nordre Skole.

Gudrun Thomassen var elev på Askov højskole 1939-1941. Dimitterede 1946 fra Silkeborg seminarium og samme år lærer i Silkeborg, blandt andet på Nordre Skole i Alderslyst.

Gennemgående var børnene glade for fru Thomassen, for hun kom med mange nye fag som f.eks. verdenshistorie, botanik m.v. De ældste elever fik endda små stykker for i engelsk og så oplevede man også, at der var ro i klassen.

Fru Thomassen har udgivet en række digte og små noveller. Har skrevet børnebøger under pseudonymet Gudrun Mejse.

Gerds Genvordigheder, 1943 76 sider Gudrun Mejse

Gerds Sejr, 1943 74 sider Gudrun Mejse

Lotus digte, 1944 Gudrun Andersen

Tvillingsorgen, 1944 77 sider Gudrun Mejse

Kærlighedsdigte, 1946 70 sider Gudrun Andersen

Jeg ser en Skov der grønnes, roman 1947 309 sider,

af Gudrun Mejse og Frederik Nygaard — Forord af Johannes V. Jensen

Tisvilde Hegn, digte 1947 af Frederik Nygaard og Gudrun Mejse

Mens vi venter på livet, digte 1949 58 sider Gudrun Andersen

Drømmen og døden, 1982 39 sider Gudrun Andersen

November-mørke, 1984

Hjertets fatamorgana, 1989 22 sider Gudrun Andersen

Landsbylærer i gamle dage

I 1964 da Hvinningdal Skole blev nedlagt og flyttet til Skægkær Centralskole, fortsatte fru Thomassen sin lærergerning der indtil 1969. Fru Thomassen købte den gamle skole, hvor de blev boende. Fru Thomassen købte og boede 1972-1974 i et hus, Skægkærvej 5, Skægkær senere i et hus ved Lemming, inden hun flyttede til Virklund.

Arealet syd for skolen, Hvinningdalvej 72 blev ved vejomlægningen i 1967 solgt fra til købmand Henry Sørensen, som i 1985 byggede garage til sine busser, og i 1986 opførte han et parcelhus på grunden.

Klassebillede 1963

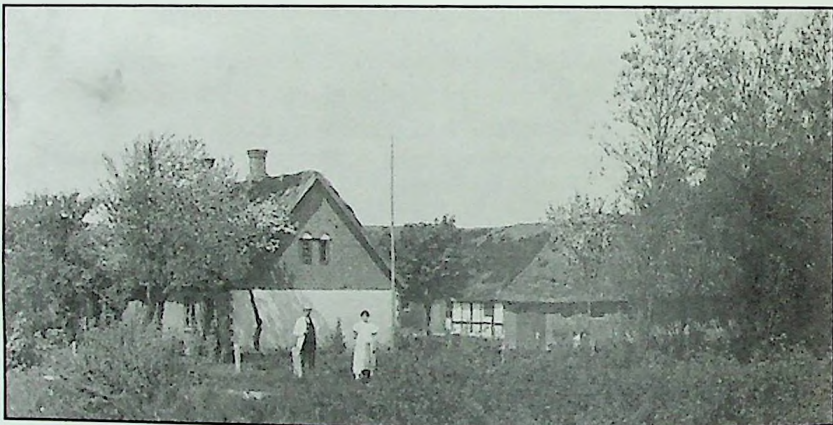
Laura Margrethe Bekman fra Balle

Af Kirsten Bekman

Min farmor, Laura Margrethe, døde da jeg var fire år. Jeg ved, at jeg har mødt hende, men alt, hvad jeg kan huske, er en høj skikkelse, der tager afsked med os på gårdspladsen i Resdal. Og dog – er det situationen, jeg husker, eller er det det fotografi, der blev taget ved samme lejlighed?

Jeg har aldrig vidst meget om min farmor. Alligevel vil jeg her forsøge at fortælle om hendes liv. Ved hjælp af kirkebøger, folketællinger og nogle få breve og billeder, er det blevet muligt at kaste lys over i hvert fald en del af hendes liv.

I mange generationer tilbage stammer min fars familie fra Balle, som nu er en del af Silkeborg. En meget vigtig kilde til viden om forfædre og mødre er kirkebøgerne, men i Balle sogn gik de ældste kirkebøger tabt ved en brand. Så er der folketællingerne at vende sig til.

Solbækgaard, Brunbakkevej 4

Laura – de unge år

Min farmor er født på "Solbækgaard" den 17. februar 1875 som ældste barn af Erich Laursen Bekmand og Kirstine Johansen. Hun blev døbt Laura Margrethe Bekman i Balle Kirke den 8. april og fik navnet Margrethe

efter sin farmor, som skik var. Hun er den første i familien, der er døbt Bekman.

Kirkebogen kan endvidere fortælle, at hun blev konfirmeret i Gjødvad Kirke palmesøndag den 14. april 1889, og at hun fik karakteren mg både for opførsel og kundskab.

Faktaboks

Erich Laursen Bekmand (1836-1895) gift med Kirstine Johansen (1847-1916)

Børn 1. **Laura Margrethe Bekman** (1875-1952)

2. Jens Bekman (1877-1971) gift 1917 med Ane Marie Sørensen (1889-xxxx)

Børn A. Helga Bekman (1918-xxxx)

B. Valborg Kirstine Bekman (1920-xxxx)

C. Egon Bekman (1928-xxxx)

3. Kristjane Marie Bekman (1881-xxxx) gift i 1907 med

Anders Jensen Borum (1868-xxxx)

Når Laura blev konfirmeret i Gødvad Kirke, skyldes det, at Balle og Gødvad sogn helt tilbage i 1558 på kongeligt bud lagdes sammen: *Gjøduad og Balle Sogne skulle herefter altid være under en Præst, der skal bo i Gjøduad Præstegaard og maa oppebære Landgilden af Balle Præstegaard, befaledede kongen.*

For præsten har Gødvad præstegård nok været et heldigt valg, for præstens bolig i Balle beskrives således: *først i Balleby udi en Bygning icun ringe og slet...*

Det betød imidlertid, at de vordende konfirmander fra Balle fik langt til konfirmationsforberedelsen. Men måske var de ikke kede af det, for en næsten samtidig beretning af en konfirmand fra Balle lyder: *Det Vinterhalvaar, vi to Gange om Ugen sad fire Timer i Gødvad Præstegaard, var en god Tid. Mange af os havde en lang Vej at gaa, før vi naaede Gødvad, men vi længtes efter hver ny "Præstedag".*

Med konfirmationen stopper min viden om Lauras barndom og tidlige ungdom.

Lauras bror

To år efter Lauras fødsel blev familien forøget med en dreng. Han blev døbt Jens. Heller ikke om hans barndom og ungdom findes nogen oplysninger, men som eneste søn har det sikkert fra starten været bestemt, at han skulle overtage "Solbækgaard".

Faderen Erich Laursen var kun 59, da han døde i 1895. Da var Jens 18 år og altså nok i stand til at udføre en voksen mands arbejde. Moderen Kirstine sad i uskiftet bo, indtil Jens overtog "Solbækgaard" i 1904, og hun blev boende på aftægt. Ved folketællingen i 1916 boede Jens på gården med sin mor og husbestyrerinden Ane Marie Sørensen. Samme år døde Kirstine.

Fra Jens' voksne liv findes en dramatisk beretning. En fjern slægtning, Viggo Bechmann, som blev født 1907, har fortalt følgende:

Jens, den røde Bechmann, var gift to gange. Jeg husker lige hans første kone, Marianne, hun var en smuk ung pige fra Randers egnen. Han behandlede hende meget slet, og i løbet af 10 mdr. var de skilt, hun var på det tidspunkt højgravid. Der kom et par håndfaste karle med hest og vogn, de smed Jens ud ad døren og bad ham forføje sig, til de var borte. De læssede så på vognen, hvad hendes var, tog hende med sig, og så gik turen ad Randers til.

Skilsmisser var jo ikke almindelige på den tid, så det har sikkert vakt megen opmærksomhed i sognet. I 1917 giftede Jens sig for anden gang med sin husbestyrerinde Ane Marie. Det ægteskab holdt.

Ane og Jens fik to døtre: Helga og Valborg Kirstine. Sønnen Egon kom til verden i 1928, og som eneste søn måtte han naturligvis overtage "Solbækgaard". Det skete i 1950, og Jens og Ane flyttede til et hus på Balle Kirkevej 34, hvor jeg husker at have besøgt dem som barn. Det, der dengang gjorde størst indtryk på mig, var det udkigstårn morbror Jens (som jo var min fars morbror) havde bygget i haven. Derfra kunne man se ud over Silkeborgsøerne.

Lauras søster

Laura fik også en lillesøster. Hun blev født den 30. juli 1881, og allerede dagen efter blev hun hjemmedøbt og fik navnet Kristjane Marie Bekman,

men blev altid kaldt Marie. I løbet af 1800-tallet var det først i byerne og siden på landet blevet mere almindeligt at give sine børn flere navne, og det fik så både Laura og Marie.

Heller ikke hendes barndom og ungdom ved jeg noget om. Men ved folketællingen i 1901, hvor hun er 20 år gammel, bor hun sammen med moderen og broderen på "Solbækgaard" og figurerer som Medhjælper ved Agerbrug. Måske har hun også været ude og tjene, men det kan tænkes, at hendes arbejdskraft derhjemme har været nødvendig for at drive gården efter faderens død.

I 1907 blev hun gift i Balle Kirke med Ungkarl Gaardejer Anders Jensen Borum af Bramminge.

Marie og Anders startede deres ægteskab i Bramminge, men efter få år flyttede de til Silkeborg. Det sidste sted, de boede, var i Michael Sørensens Stiftelse af 1931, som ligger på Åhavevej.

Michael Sørensen var en velhavende skotøjsfabrikant, som tilbød Silkeborgs borgmester at give 100.000 kr. til opførelse af en ejendom forbeholdt ældre. Med det - for den tid - gigantiske beløb ønskede han at sikre de gamle en bedre alderdom, efter at han som skomagerlærling havde oplevet de trængsler, som hans gamle udslidte mor havde lidt.

Søstre Marie og Laura i fotografens atelier

På højskole

Som så mange andre gårdmandsbørn på den tid tog Laura som 22-årig på højskole. Hun rejste ikke langt, men valgte den nye højskole i Ry. Ry Højskole var en klassisk grundtvigiansk højskole, og som på de fleste højskoler var der et karlehold om vinteren i de fem måneder fra november til marts og tre måneders pigeskole om sommeren fra maj til juli.

...3 måneders pigeskole går alt for hurtigt, og alligevel forsikrer pigerne, at den korte sommertid er deres rigeste og mest uforglemmelige oplevelse, som præger resten af deres liv, skriver Astrid Hostrup, forstander Helge Hostrups kone, i sine erindringer.

Forstander Helge Hostrup underviste små hold i dansk og retskrivning, mens de almene fag havde form af foredrag for alle eleverne samlet. Hostrup forelæste blandt andet i verdens- og litteraturhistorie: i det første fik han især karlene med, mens skildringen af fortidens digtere og gengivelsen af deres værker stærkest henrev *"sommerpigerne"*, skrev en samtidig lærer.

Trods den korte tid opholdet varede, har det helt sikkert været en stor oplevelse for Laura. Alle holdene blev fotograferet, men desværre er gruppebilledet fra 1897, hvor Laura var elev, ikke bevaret.

Det er til gengæld Lauras poesibog. I dag er poesibogen gået af mode, men endnu i min skoletid havde vi bøger, hvor venner og familie kunne skrive en hilsen, ofte i form af vers. Lauras poesibog rummer mange hilsener fra højskolen både fra kammerater og fra lærere.

Mange af kammeraterne har skrevet deres hjemadresse og de er ikke rejst langt for at komme på højskole - flertallet kommer fra Midtjylland. Også Lauras søskende har skrevet i bogen. En sjov detalje er, at ingen af dem staver deres efternavn, som de er døbt: Marie skriver Bekmand og Jens, Bekmann. Intet under at også folketællingerne har forskellige stavemåder.

Arbejde og ægteskab

Efter højskoleopholdet har Laura fortsat et slidsomt liv som tyende. Lauras skudsmålsgang er bevaret, og det er derfor muligt at følge hende rundt til de steder, hun har tjent. Hun tog ikke langt hjemmefra: 18 år gammel

kom hun først til Funder og derfra lidt længere væk til Thorning. Her tjente hun i hele tre år hos Kresten Nielsen, så der har hun været glad for at være.

Efter faderens død i 1895 tilbragte hun halvandet år i Balle fra november 1896 til maj 1898. Der har sikkert været brug for hende derhjemme, men det er også i den periode, hun har været på højskole i Ry.

Siden gik turen til Silkeborg, hvor hun er blevet et par år for så at vende tilbage til Balle igen, men kun i få måneder før hun får plads i Serup den 30. juli 1900. Da der kun er registreret tilgang og afgang fra sognet, kunne jeg ikke vide, hos hvem hun har tjent. Men folketællingen fra 1901 bød mig på en overraskelse. Her kunne jeg sort på hvidt læse at, *Husfader, Husejer, Landbruger Peter Jørgensen, Resdal, Serup Sogn har to ansatte. Den ene er Laura Bekman, Tjenestetyende.*

Peter er min farfar.

Om Peter og Laura har kendt hinanden inden ansættelsen, er der ingen der ved.

Fra venstre: Jens Bekman, Peter, Marie Bekman, forrest fra venstre: ukendt, Laura

At de besluttede sig for hinanden, står imidlertid fast. I skudsmålsbogen er der meldt afgang fra Serup til Balle den 8. juni 1901. Og Laura og Peter blev viet i Balle Kirke få uger efter, den 28. juni 1901. De blev som alle andre på den tid gift efter det gamle vielsesritual, hvor kvinden er underordnet manden.

Faktaboks

Peter Andreas Jørgensen (1870-1949). Gift den 8. juni 1901 med

Laura Margrethe Bekman (1875-1952)

Børn 1. Jenny (1902-1952)

2. Kirstine (1904-xxxx)

3. Ejnar (1907-1987) **Min far.**

Børn. Kirsten Bekman (1948-) **Forfatteren.**

4. Astrid (1914-xxxx)

En landhusmor

Snart begyndte børnene at komme. De to ældste, Jenny og Kirstine, kom hurtigt efter hinanden. I 1907 blev min far, sønnen Ejnar født, mens efternøleren Astrid, først kom til verden i 1914. Der har været nok at se til for Laura med fire børn og alle de opgaver, en landhusmor dengang havde.

I byen købte man varerne og havde et stort udvalg i butikkerne, mens man på landet i højere grad var selvforsynende og selv forarbejdede, hvad man skulle bruge. Laura kom jo selv fra en gård, så hun havde erfaring på disse områder hjemmefra men også fra de pladser, hun havde haft.

I slutningen af 1800-tallet blev en del af landbokvindernes opgaver overtaget af andre. Antallet af andelsmejerier voksede hastigt, og for kvinderne betød det, at de ikke længere skulle forarbejde mælken til ost og smør. Til gengæld voksede antallet af køer, og malkningen var oftest et kvindearbejde.

Også forarbejdning af uld og hør til tøj blev efterhånden flyttet til fabrikkerne, ligesom fremstillingen af øl og bagning af brød overgik til bryggerier og bagerier, hvis antal voksede markant frem til 1880. Tidligere

kartede og spandt man selv ulden fra fårene, man strikkede trøjer og sokker og vævede stoffer af hør og uld til gangklæder og linned. På gårdene var der store bageovne til brødbagning, rugbrød blev gerne bagt til en måned ad gangen. Og gruekedlen brugtes ikke kun til vask men også, når man skulle brygge øl.

Selv om udviklingen således gik fra selvforsyning til pengeøkonomi, har familien nok som de fleste på den tid produceret mange dagligvarer selv. Til indkøb af nødvendigheder som kaffe, sukker, petroleum til lamperne og andre fornødenheder var der dengang en købmand i Resdal.

Det lidt vi ved

Vi må forestille os et arbejdsomt liv for Laura, men der er mange år, jeg ikke ved noget om. Peter blev valgt til sognerådet for første gang i 1913 og var i mange år aktiv på forskellige poster i lokalsamfundet, så han har nok ikke været meget hjemme. Efterhånden som børnene blev større og begyndte at kunne tage fat, blev hverdagen nok lidt lettere for Laura.

En lettelse af mekanisk art fik hun dog også, for et postkort fra søsteren Marie - dateret 1920 – fortæller at vaskemaskinen nu er repareret. Man kan undre sig over, at de ikke bare telefonerede, men fra min fars breve ved jeg, at selv under besættelsen havde familien endnu ikke telefon, men måtte til købmanden for at ringe.

Laura bevarede kontakten til broderen Jens på "Solbækgaard" og søsteren Marie i Silkeborg på Michael Sørensen Stiftelsen på Åhavevej, selv om transportmulighederne den gang ikke var så gode. Den nærmeste jernbanestation var Lemming, som lå på strækningen Rødkærsbro-Silkeborg. Derfra havde man siden 1924 kunne tage toget til Silkeborg på godt en halv time. Men der var et godt stykke vej til Lemming station fra Resdal.

Det var meningen, at min far skulle overtage gården, men forældrene havde svært ved at slippe tøjlerne, så han gik andre veje. I 1949 døde Peter, og Laura blev boende på gården i Resdal, hvor hun havde boet hele sit ægteskab, og drev den videre med skiftende forpagtere. Til hendes store sorg blev den ældste datter, Jenny (1902-1952) alvorligt syg, og i 1952 døde de begge med få ugers mellemrum.

Aage Christensen tjente på St. Ballegaard

Artikel i Kristeligt Dagblad den 26. september 1959 - uddrag

Silkeborgs forhenværende borgmester Aage Christensen (født den 8. november 1895) fortæller følgende:

"Jeg er født 1895 ved Himmelbjerget. Min far var skovarbejder. Han døde, da jeg var 3 år. Jeg var den yngste af fem børn - de andre var meget ældre end jeg - og min mor var nærmest invalid. Vi var så fattige, som mennesker kan være. Jeg lærte tidligt at stå på egne ben og sikre mig at få noget at spise. Efter min fars død flyttede vi til Silkeborg.

Da jeg var seks år, begyndte jeg som bydreng i et koholderi i Nygade. Fra klokken 6.00 til 7.30 gik jeg i byen med de spande, der var bestilt. For det fik jeg en pot mælk om dagen, og desuden havde jeg truffet aftale om, at de i koholderiet skulle give mig morgenmad. Når man har fået et godt morgenmåltid, kan det ikke blive så galt med sult i dagens løb.

Samtidig med, at jeg fik plads i koholderiet, var jeg begyndt at gå i skole, og uden for skoletiden havde jeg plads hos købmand Faurholt på Herningvej. Der fik jeg månedsløn og aftensmad hver fredag. Når jeg var færdig hos købmanden, skulle jeg ned og gå med aviser. Dengang fik folk ikke Silkeborg Avis før mellem 19.30 og 20.00.

Fra jeg var 10 år, til jeg var 18, tjente jeg på landet. Et sted var jeg i fire år om sommeren, fra sidst i marts til sidst i november. Der mente man, gården ikke kunne svare sig, hvis hjorddrenge ikke var i aktivitet hele døgnet.

Jeg tjente et andet sted, hvor jeg en dag sagde til manden, at jeg gerne ville over og søge plads hos Hans Mortensen. Manden nægtede mig tilladelse til at forlade gården. Så skrev jeg hjem om, at jeg gerne ville have en anden plads, men ikke kunne få frihed til at se mig om efter noget andet.

Fik plads hos Thøger Winther

En bror skaffede mig at vide, at jeg nok kunne få en plads hos **Thøger Winther, Store Ballegaard, Chr. Winthersvej 18, i Balle**. En dag, da de

andre i gården sov til middag, løb jeg over til Balle og fik aftalt, at jeg kunne få plads som karl der.

I tre år var jeg hos Winthers. Det var en god plads. Det var ikke indgået i betingelserne, at de skulle vaske for mig, men når der skulle vaskes, sagde konen til mig: "Vi skal vaske i Morgen, du kan lægge dit tøj i brygger-set." Mit tøj blev vasket, lappet og gjort i stand, og kneb det med en skjorte, lå der en ny mellem vasketøjet. Hvert år til jul sendte Winthers et styk-

Store Ballegaard 1952

ke flæsk til min mor. Jeg er glad, jeg kom til Winthers, for ellers havde jeg fået et kedeligt syn på hele landbostanden.

Folketælling 1911.

Thøger Winther	08/04-1872	gift	Sejling	1902	Sejling	Husfader
Jørgine født Rasmussen	11/06-1880	gift	Mausing	1902		Husmoder
Chr. Rasmus Winther	10/03-1907	ugift	Balle			Søn
Karen Andersen	11/05-1890	ugift	Them	1907	Salten	Tj. pige
Aage Christensen	08/11-1895	ugift	Them	1910	Silkeborg	Tj. karl
Niels Byersholt	31/12-1896	ugift	Linoa	1910	Silkeborg	Tj. karl
Kirstine Justesen	24/12-189	ugift	Balle	1900	Gjødvad	Tj. Pige

Forlod landbruget

"Som 18-årig gik jeg i smedelære, og blev glad for mit håndværk. Efter at have været soldat kom jeg ind på fabrikker i Silkeborg. Det sidste sted var Silkeborg Maskinfabrik, hvor jeg var i 15 år, til jeg selv sagde op. Jeg var blevet leder af Arbejdernes Oplysnings Forbunds biograf - Kino - og forret-

ningsfører for arbejdernes foreningsbygning "Sønderport", og disse virksomheder administrerer jeg stadig. I 1933 var jeg som aktiv arbejder blevet valgt ind i byrådet og sad der i 17 år. Fra 1950 til 1954 var jeg ude af byrådet, men så sendte partiet bud efter mig igen og så er det jo endt med, at jeg er blevet borgmester.

Min socialisme er præget af mit eget liv, og derfor er min socialisme, at alle mennesker skal have lov at leve og leve godt."

Borgmester i 1954

Aage Christensen blev medlem af Silkeborg byråd i 1933 og blev borgmester i 1954. Han gik af som borgmester i 1966, da han faldt for aldersgrænsen i Socialdemokratiet, og han døde i Silkeborg den 25. juli 1976.

Billede fra Silkeborg Arkiv

Borgmester Aage Christensen på borgmesterkontoret i rådhuset på Torvet

Erhverv i Øster Bording

Fra Silkeborg Arkiv

Vognmænd:

Øster Bordingvej 54 er et parcelhus med garage opført i 1956/1961 af Viggo Skov (1925-). Han blev i 1961 gift i Balle Kirke med Bodil Nielsen Linnebjerg (1940-).

Viggo Skov startede den 20. oktober 1952 fra Kragelundvej 12, Vester Bording, med en gammel lastbil af mærket "Guy Vixen" årgang 1947, med kørsel af brunkul fra Søby, sand, grus m.m.

Så kom en mælketur til Sinding Mejeri og derefter en tur til Silkeborg Andelsmejeri indtil mejeriet blev nedlagt, hvorefter mælken blev kørt til Linå Mejeri. Det var ikke med moderne tankvogne, men med transportspande. Nogle gange var der 2 lag, når der var meget mælk.

I 1956 kom bil nr. 2, og garagen på Øster Bordingvej 54, Øster Bording blev bygget. I 1961 blev beboelsen bygget og grunden på Øster Bordingvej 57 blev købt.

I 1957 – 58 begyndte Viggo Skov at køre til Herning Svineslagteri og kreaturer til Samlestalden i Silkeborg. "Jeg hentede også fiskeaffald i Esbjerg og Frederikshavn til minkfarme", fortalte Viggo Skov. "Det fra Esbjerg var frosset i blokke og var nogenlunde at arbejde med, men det fra Frederikshavn kom løs på lastbilen og skulle læsses af med en roegreb. Det var meget svært at få bilen ordentlig gjort ren efter sådan en transport, og så nogle gange i hård frost og der var kun koldt vand at spule med. Jeg kørte også fiskekasser fra Knud Skov i Sejs til Esbjerg og Thorsminde.

Der kom i de år en del brugte traktorer fra England, som jeg hentede på havnen i Esbjerg. De blev leveret ved forhandlerne i Silkeborg. Der blev også kørt en del jordbrugskalk fra Ellidshøj og Gug ved Ålborg til landmændene om efteråret.

Der var en del kørsel for Reimer Nielsen i Silkeborg – træ og møbelpla-

der. Jeg hentede også cement og eternit tagplader i Ålborg for Reimer Nielsen. I 1962 fik jeg bil nr. 3, da man begyndte at bygge Skægkærskolen. Der var for det meste fast kørsel til den tredje bil og indimellem mere. Skolen blev indviet i august 1964. Jeg kørte også træ fra skovene for Helge Mortensen og Harald Overgaard i Overgård. Det blev kørt til spånpladefabrikken i Engesvang og Silkeborg. Det kunne være drøjt, da det var meget med håndkraft og de tykke stykker lå altid i bunden, så det var dem, der skulle øverst. Det var før, der var kran til dette arbejde.

Indimellem var der kørsel for Ailer Hørmann med skurvogne, som skulle køres ud. Der var kørsel for Bachs Korn og Foderstof, som skulle hentes på havnen i Århus. En dag om ugen blev der kørt ud til landmændene, noget skulle bæres over gårdspladsen og op på loftet.

I 1985 fik jeg en ny Renault lastbil med den første biltelefon, der var fastmonteret til en sum af 17.000 kr. Det var en dejlig ting, en stor lettelse på mange måder, hvor man ikke behøvede at gøre andre ulemheder.

Der var kommet flere grise, der skulle transporteres til Lemvig, Holstebro og Allingåbro, så efterhånden blev det kun til dyretransport. Bilerne var bygget op til det. "Dagene kunne godt blive lange, når der nogle gange skulle køres tre træk."

Viggo Skov solgte vognmandsforretningen i 1998.

Viggo Skov har sideløbende haft flere hobbies, bl.a. opdrættede han hunde, der var trænet til at inddrive kvæg om efteråret efter en sommer, hvor det havde gået løst. Han har også opdrættet sikahjorte, som han solgte til private personer. Ligeledes har han også haft heste og en stor voliere med fugle.

Smedje:

Henry Haarup fra Kragelund (1900 – 1964) blev af byens landmænd opfordret til at starte Øster Bording Smedje. Den 1. april 1921 kunne han begynde i den nyopførte smedje, Øster Bordingstræde 2, og året efter blev han gift i Kragelund Kirke med Agnes Jensen Kusk, født 1903 i Kragelund sogn.

I den første tid boede Henry Haarup i et hjørne af smedjen, men inden

han blev gift byggede han et stuehus. Henry Haarup var smed her i 8 år, inden han solgte og købte "Bakkegaarden" i Kragelund sogn, hans hustrus fødegård.

Den nye smed, Jens H.H. Ahler, kom fra Silkeborg og var her kun ganske kort tid. Han var lige lovlig slem ved flasken og det skete ret ofte, at man slet ikke så ham i flere dage i smedjen.

Anders Winther overtog så Øster Bording Smedje i 1929, med smedemaskiner og værktøj. Anders Winther Sørensen fra Hvinningdal (1900-1945) havde lært hos smedemester Mogensen i Lysbro. Han kunne godt være voldsom, "stor i slaget", men var ellers en dygtig smed.

I 1933 kørte han galt på sin BSA-motorcykel med sidevogn. Han fik ved ulykken et ben slemt beskadiget, så det måtte amputeres næsten op til knæet. Han var selv skyld i ulykken, men fik en større erstatning udbetalt.

Produktion af kælke og trækvogne

En bror Frede Winther Sørensen (1907-1996) var tømrer og boede i Sinding, men om vinteren var det småt med arbejde og understøttelsen var lav. Derfor startede han med at fremstille kælke og små trækvogne i et udhus i Sinding. Anders Winther lavede jernbeslagene i smedjen i Øster Bording og senere hos sin svigerfar i Them Smedje.

Anders Winther solgte smedjen i Øster Bording og rejste til Them, hvor han sammen med Frede Winther fortsatte produktionen med kælke og andre trævarer. Produktionen voksede med Anders Winther som den praktiske mand på værkstedet, medens Frede Winther tog sig af det regnskabsmæssige.

Senere udvidede man med Anders Winthers cykelfabrik, men uden at Frede var økonomisk involveret i fabrikken. Han stod dog stadig for det regnskabsmæssige.

Under krigen 1940 – 1945 satte Anders Winther et stort arbejde i gang med produktion af tørv. Det var arbejderne fra fabrikken, han brugte, idet fabrikken lå stille på grund af materiale-mangel. Anders Winther døde pludselig i foråret 1945.

Bernhard Jensen køber smedjen

Bernhard Jensen (1909-1988) havde lært smedefaget i Øster Bording

Smedje hos Henry Haarup. Han fortsatte som smedesvend i smedjen efter, at han var blevet udlært. Bernhardt Jensen var opvokset i "Baunshøj", Øster Bordingvej 7, Balle Huse. Bernhard Jensen købte smedjen af Anders Winther for 16.000 kr. inkl. alle maskiner og smedeværktøj, men uden varelager. Han var en dygtig smed og han kendte sine kunder.

Imedens Bernhard Jensen havde smedjen, brændte den. Han havde også lidt reparationer og salg af cykler. Bernhard havde desuden salg af ESSO-benzin fra en håndpumpe samt salg af blå afgiftsfri benzin.

Bernhard Jensen havde gerne en lærling. Bernhard Jensen solgte smedjen i 1977 til Leif Graversgaard, og rejste selv til Skanderborg.

I 1981 købte Jytte og Tommy Veng Nielsen fra Øster Bording den gamle smedje, men de fortsatte ikke smedjedriften.

Henry Haarup, Inga og Bernhard

Den 22. marts 1952 var *Poul* og jeg på patruljeførerkursus i Vranum Hytten ved Hald Sø. Far var ved at så byg, så det var tidligt forår, over middag begyndte det at sne, og da vi skulle afsted, sneede det ret kraftigt, vi blev alligevel enige om at tage af sted. Ejner Bojesen havde fortalt os, hvor lejren lå, men vi kørte forbi, vejskiltet var dækket af sne, og vi endte ved en skovridderbolig, hvor vi spurgte om vej. Vi var kommet alt for langt og skulle tilbage. Vi var næsten kommet til vejen, hvor vi skulle dreje fra til hytten, da skovridderen kom for at se, om vi havde fundet stedet. Klokkeren var over ni om aftenen, før vi nåede frem, meget trætte.

Fra Jens' voksne liv findes en dramatisk beretning. En fjern slægtning, Viggo Bechmann, som blev født 1907, har fortalt følgende:

Jens, den røde Bechmann, var gift to gange. Jeg husker lige hans første kone, Marianne, hun var en smuk ung pige fra Randers egnen. Han behandlede hende meget slet, og i løbet af 10 mdr. var de skilt, hun var på det tidspunkt højgravid. Der kom et par hård faste karle med hest og vogn, de smed Jens ud ad døren og bad ham forføje sig, til de var borte. De læssede så på vognen, hvad hendes var, tog hende med sig, og så gik turen ad Randers til.

Jeg var blevet leder af Arbejdernes Oplysnings Forbunds biograf - Kino - og for retningsfører for arbejdernes foreningsbygning "Sønderport", og disse virksomheder administrerer jeg stadig. I 1933 var jeg som aktiv arbejder blevet valgt ind i byrådet og sad der i 17 år. Fra 1950 til 1954 var jeg ude af byrådet, men så sendte partiet bud efter mig igen og så er det jo endt med, at jeg er blevet borgmester.

En bror Frede Winther Sørensen (1907-1996) var tømrer og boede i Sinding, men om vinteren var det småt med arbejde og understøttelsen var lav. Derfor startede han med at fremstille kælke og små trækvogne i et udhus i Sinding. Anders Winther lavede jernbeslagene i smedjen i Øster Bording og senere hos sin svigerfar i Them Smedje. Anders Winther solgte smedjen i Øster Bording og rejste til Them, hvor han sammen med Frede Winther fortsatte produktionen med kælke og andre trævarer.